

ԶԱՐԻՔ ՈՒԶՈՂԻՆ ԳԼԽՈՒՆ ԶԱՐԻՔ
ԿՈՒԳԱՅ

— Սա Պողոս ճրթան չար է, կ'ըսէր
Զարուհի իւր Աննիկ քրոջն :

— Ի՞նչ ըրաւ դարձեալ, հարցուց այս
վերջինը :

— Գարշելի
գործ մը, որ
Աստուծոյ դէմ
ամենամեծ նա-
խատինք մ'է :

— Ի՞նչ :

— Ո՛հ, ասպա-
հով եմ թէ,
վաղ կամ անա-
գան, որ մը ա-
նոր պատիժը
պիտի քաշէ, կը
չարունակէր Զա-
րուհի, որու ցա-
սունմն երթալով կ'աւելնար :

— Բայց ըսէ՛ նայինք, ի՞նչ ըրաւ :

— Ի՞նչ պիտի ընէ, սիրելիս, ուզեց
գործ մը խեղդել :

— Գործ մը խեղդել, ըսաւ Աննիկ
հեզնական կերպով մը :

— Այո՛, գործ մը :

— Միթէ կարելի՞ է գործը խեղդել,
յարեց Աննիկ :

— Անշուշտ կարելի է. բայց երբ Պո-
ղոս տեսաւ որ երկար պիտի տևէ և խեղճ
կենդանին, զոր ջուրին տակ բռնած էր՝
ոտքէն կապած, դեռ կատրէր, զայն ջը-
րէն հանեց, չոր ձիւղեր վառեց, և, ա-
ռանց իմ աղաչանացս անսալու, զայն վը-
րան դրաւ ու
ողջ ողջ այրեց :

— Ահ, սոս-
կալիտղայ, գո-
չեց Աննիկ :

— Զէ՞ մի որ
բարին Աստուծոյ
պիտի պատժէ
զայն :

— Անշուշտ,
ասկէց վերջը ա-
նոր հետ խա-
ղալու չէ բնաւ :

— Ամենեին,

պատասխանեց Զարուհի. մանաւանդ որ
չարունակ կախատի մեզի գէշութիւն մը
ընել :

— Մենք առանց իրեն կրնանք խա-
ղալ, յարեց Աննիկ. եկո՛ւր օգնէ՛ ինձ
որ պարտէզս շտկեմ :

— Ամենայն սիրով, պատասխանեց Զա-
րուհի :

Աննիկի պարտէզս կոչածը հագիւ ան-

ձեռոցի մը մեծութիւնն ունէր, և սակայն փոքրիկ աղջիկն յաջողեր էր անոր մէջ ածու մը, մրգաստան մը, բանջարանոց մը և ծառուղի մը դծել: Ծառուղւոյն շուրջը տնկեցին ուռի ամենափոքր ոստեր, ածուին մէջ՝ ձաղախոտեր, մըրգաստանին մէջ դեղձի և սալորի կուտերէ յառաջ եկած փոքրիկ ծառեր, և բանջարանոցին մէջ՝ ցողունէն բրցուած ամենափոքր կաղամբներ: Զարուհի և Աննիկ անկեղծօրէն կը հետևէին իրենց այս գործին վրայ:

Սակայն Աննիկ նշմարեց որ ածուին մէջ տեղը աւազան մը պակաս էր:

« Պէտք է փորել, » ըսաւ Զարուհի՝ որ քործը զիտողութեանն արդարացի ըլլալը հասկցաւ:

Քանի մը վայրկեան վերջը աւազանը փորուեցաւ, և փոքրիկ ոսկեզօծ սկահակ մը, որու մէջ ջուր լեցուած էր, անոր կեդրոնը դրուեցաւ: Այս սկահակն իրենց պէպէկներէն մէկունն էր, որ զայն փոխ տուէր անոնց:

Երկու քորք ուրախ էին, և պէտք է խոստովանիլ թէ իրենց համար ասի մեծ բան էր:

Աւաղ, երջանկութիւնը երբեմն շատ խափուսիկ է:

Փոքրիկն Պողոս, զոր Զարուհի պարտէզը թողած էր, և ուր գորտը չարչըրկելու զբաղած էր, մէկէն ի մէկ եկաւ:

« Ի՛նչ աղւոր պարտէզ, գոչեց հեզ նարար:

— Գնա՛ սըկէց անպիտա՛ն, ալ չենք ուզեր քեզի պէս չար տղու մը հետ խաղալ, ըսաւ Աննիկ պաղութեամբ:

— Կը կարծէ՞ք որ մեծ կարևորութիւն կուտամ ձեզի պէս անմիտներու ընկերութեան:

— Թո՛ղ անմիտ ըլլանք. բայց մեր խելքը մեզի բաւ է՝ առանց ումեք վնաս տալով խաղալու համար, պատասխանեց Զա-

րուհի:

— Աղւոր գրօսանք. այդ ձեր գրօսաւայրին մէջ միջիւններն ու նեպուկները ձենէ աւելի պիտի զուարճանան:

Եւ Պողոս սկսաւ անմիջապէս կոխկռտել երկու աղջկանց պարտէզին վրայ, այն աստիճան որ սկահակը կտոր կտոր եղաւ:

Այն ատեն Զարուհի ու Աննիկ սկսան պօռալ:

Նոցա մայրն, տիկին Աղաւնի վազեց եկաւ. բայց Պողոս, իւր նոր չարութենէն գոհ, խնդալով փախեր էր արդէն:

Երկու քորք մօրերնուն պատմեցին ի՛նչ որ պատահեր էր. նա ևս, բարկանալով այն անառակին ետեւէն վազեց որ զայն յանդիմանէ:

Անկարելի եղաւ զինքը գտնել, և տիկին Աղաւնի պարտաւորեցաւ աղջիկները ներս առնելով բաւականա՛նալ. սակայն միտքը դրեր էր իւր քեռորդին աղէկ մը կշտամբել և միւս օրը տունէն վաճառել:

Պողոս, որ սկիւռի մը նման կը մազըլցէր, անմիջապէս ծառի մը վրայ ելեր և արձանի մը պէս անշարժ կեցեր էր հոն, բայց երբ մօրաքորքը հեռացաւ, սկսաւ գոչել.

« Մօրաքորքս խաբեցի՛: »

Ապա ուրախանալով այսպէս աժան ազատելուն, վասն զի միտքէն անգամ չէր անցնէր թէ տիկին Աղաւնիի բարկութիւնըն ի՛նչ հետեւանք կրնայ ունենալ իրեն համար, սկսաւ դրացւոյն պատէն անդին նայիլ:

« Վա՛յ, վա՛յ, ըսաւ, գէշ չըլլար: »

Եւ ծառէն իջնելով՝ շատ մը մեծկակ քարի կտորներ ժողուեց, դրպանները լցուց և նորէն իւր տեղը ելաւ:

Տիկին Աղաւնիի դրացին նոյն օրերը գեղեցիկ ջեռոց մը շինել տուեր էր՝ ապակիներով դրցուած, և ինքն ալ քիչ մը հեռուն նստած՝ զայն կը դիտէր: Բայց

քիչ քիչ, օղին տաքութենէն թունալով՝ քնացեր էր՝ տեսնելով նորա ֆէսին աչացը վրայ իյնալն ու թեւերուն անշարժ դիրքը :

Պօղոս մէկ նայումաճքով նշմարած էր զասոնք բոլոր : Ուստի ծառին վրայ աղէկ

մը տեղաւորուելով՝ սկսաւ դրացւոյն ջերոցը ուժգանութեամբ,

Ծի'նկ, ծի'նկ, ծի'նկ . մէն մի քար իւր նշանակէտին կը հասնէր և ջեռոցին մէկ ապակին կը կոտրէր :

Ծի'նկ, ծի'նկ, ծի'նկ . մէն մի ապակի կոտրելուն, Պօղոս կը հստատաւ իւր ճարպիկութեանն, և, տերեւոց մէջ լաւ

մը պահուրտած, յիմարի պէս կը խնդար, Դրացին, որ արթուն եղած ատենն իսկ աղէկ մը չէր լսեր, քունի մէջ բոլորովին խուլ էր բնականաբար : Սակայն այս ապակիներու յարատեւ աղմուկն վերջապէս զինքն արթնցուց :

« Ի՞նչ է ան . » ըսաւ արթննալով :

Ծի'նկ, պատասխանեց Պօղոս, և քար մ'ևս նետեց :

Այս անգամ դրացին տեղէն ջատիկեց, վասն զի հասկցաւ որ կ'ողգէին մի առ մի իւր ջեռոցին ապակիները կոտրտել : Բայց բաւական չէր միայն այս բանն հստակնալ, պէտք էր շարագործն ալ գտնել : Դրացին ամեն կողմ կը նայէր, բայց ի բաց առեալ իւր աչաց տկարութիւնն, Պօղոս աւայնաքան աղէկ պահուած էր որ, նորա նայուածքէն կը վրիպէր :

Քարերը շարունակ կը տեղային և աւերածն երթալով կ'աւելնար : Խեղճ մարդը կը յուսահատէր :

Իսկ Պօղոս անդիի ծայր կը խնդար :

Թարգմ. Քրանս.

Պ. Ա.

Շարունակելի

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԱՌԱՄՆԵՐ

Ինչպէս որ յաջողութիւնը փորձ մ'է աւատածեանութեան, այնպէս ալ ճախորդութիւնը փորձ մ'է սկզբունքի :

— Արդարութեան ու ողորմածութեան հետեւողը՝ կեանք, արդարութիւն և փառք պիտի գտնէ :

— Իմաստունն իւր թերութեանց պատճառն իւր անձին կը հարցնէ, իսկ յիմարը ուրիշներուն :

— Ագահը կը նմանի փռան մէջ անօթութեանէ մեռնող հացագործի մը :

ԳՈՒԹ

Ո՛ղ
ԳուԹ,
Որ քոյդ
խալառ
վառ

Փայլուն լուսով
ՓուԹուս անդուլ
Կեանք եւ կորով,
Գգուանք, գորով
Եւ յոյս հեղուլ
Տընանկ, աղքատ
Հիւանդ, վըհատ
Խեղճ, ալեւոր
Հոգւոց ի խոր,

Բարձրեալ Աստուծոյն, սուրբ, շընորհատու,
Թրթուուն, երկնասլաց մի ակնարկն ես դու

Որ Թօթափի եւ վանէ՝ փոյթ՝

ՀեծուԹիւնքն՝ այն մուԹ՝

Որք գան անդադար՝

Նուրբ, անմըխիԹար

Մեր քայլից դէմ խուԹ

Ու փապար

Լինել եւ մի պար

Կաղմել մի պար դառնադէմ՝

Մեր հրճուանաց դէմ՝

Անաղօտ

Պայծառ,

Դու՝ մեր մօտ,

Մեր վրայ, մեր մէջ

Այն ջահն ես անշէջ

Անվերջ, լուսափառ

Ձոր ձեռքն Արարչին

Յ'օրէն առաջին,

Սերովիւ իւր արի

Ետ աշխարհի,

Որ յաւէտ

Վէտ ի վէտ

Նովաւ արագ անհետին

Ողբոց, չարեաց ստուերքն յետին:

Ով դու, դրախտաբոյսդ ով դու լոյս

Ո՛հ, կա՛ց, յաւիտեան կա՛ց ի մեզ,

Սեր, սիրտ, եռանդ, կեանք, կորով դէզ առ դէզ

Եւ արշալոյս շնորհէ՛ ազգիս խաւարելոյս:

ԱՂԵՔ. Գ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԴԻՏԱԿԱՆ ՁԲՕՍԱՆՔ

Ահա՛ խաղ մը, զոր ճարպիկ ձեռնա-
ծու մը կատարեալ յաջողութեամբ կատա-
րեց ի ներկայութեան բազմաթիւ հան-
դիսականաց:

Ձեռնածուն առաւ կատարելապէս թա-
փանծիկ ջուրի դաւաթ մը և դրաւ սե-
ղանի մը վրայ. ըսաւ որ այդ դաւաթն

պիտի դոցէր փոքրիկ սնակով մը և ինքն,
հեռուն կենալով, գլանիկի մը ծուխն այն
դաւաթին մէջ պիտի մտցնէր: Խոստա-
ցածն կատարեց: Մինչդեռ ձեռնածուն
հեռուն կեցած՝ կը ծխէր, դաւաթն,
կարծես գլխովութեամբ կը լեցուէր ա-
ռատ և սպիտակ ծուխով մը:

Այս խաղն շատ դիւրին է. կը բաւէ
առաջուց դաւաթին մէջ լեցնել քանի մը
կաթիլ ջրաքլորական թթու (aside chlor-
hydrique) և սնակին տակն ալ քսել քա-

նի մը կաթիլ հեղուկ աւշակ ammoniacque
Երկու հեղուկներն, որք գաւաթն ու
պնակը հանդիսականաց չի ներկայաց-
ցուած՝ պատրաստուած են, այնքան բա-
րակ խաւ մը կը ձեւացնեն որ, աննչմա-
րելի կը մնան. բայ երբ իրարու դէմ դան-
ու պնակն դրուի գաւաթին վրայ, ծը-
նունդ կուտան սպիտակ չոգիի մը, որ
կատարեւապէս կը նմանի ծխախոտի ծու-
խին:

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՅԵՂԵՐ

—

ԴԵՂՆԱԳՈՅՆ ՅԵՂ — ՄՈՆԿՈՒԵԱՆ ՃԻԻՂ

(Շարունակութիւն տես քիւ 8)

ԵԱՔՈՒԹՔ

Եաքութներուն դէմքը Մօնկօններուն
դէմքէն աւելի լայն և տափարակ է: Քիչ
մօրուք ունին, սև ու երկայն մազերնին
բնականապէս կը կախուին իրենց գլու-
խին բոլորաթիւք, որոյ վրայ կը բարձրա-
նայ երկայն ծոպ մը, զոր գեղեցիկ հիւ-
սակ մը կը շինեն՝ հոն պահելու համար
իրենց աղեղը և զայն չոր պահելու հա-
մար երբ որ ստիպուած ըլլան իրենց ճամ-
բորդութեան կամ որսորդութեան մէջ,
լողալով անցնիլ գետէ մը:

Բաւական տեղեկութիւններ փոխ պիտի
առնենք Եաքութներուն երկրին և բնակ-
չաց վրայ, Ուվարովքիի հետաքրքրական
ճանապարհորդութենէն, որ հրատարակ-
ուած է «Թուռ տիւ Մօնտի» մէջ:

Եաքութներուն երկիրը երկու տարբեր
տեսարաններ ունի: Եաքութցի արեւել-
եան և հարաւային կողմը, ապառաժուտ

բարձր լեռներով ծածկուած է, արեւմու-
եան և հիւսիսային կողմը ամբողջ դաշտ
մ'է ուր թանձրախիտ ծառեր կը բուս-
նին: Հոն կը տեսնուի անթիւ ջրոց հո-
սանքներ, որոց տարածութիւնը ու խո-
րութիւնը խիստ մեծ են: Սակայն բնա-
կիչները տախտակէ նաւեր կամ վայտէ և
կեղեւէ նաւակներ կը շինեն, որոց մէջ
երկու կամ երեք մարդոցմէ աւելի չկրնար
նստիլ:

Եղջերուն, Եաքութներուն տեղափոխու-
թեան իրականապէս ծառայող կենդանին
է: Այս երկրին մէջ ցրտոյն սաստկութիւ-
նը խիստ չափազանց է, թերեւս Սիպե-
րիոյ ուրիշ երկիրներէ աւելի:

Եաքութի ժողովուրդը, 300,000 հոգի
կը հաշուեն:

Եաքութները միջահասակ, այլ կորովի
են: Իրենց դէմքը քիչ մը տափարակ է.
քիթը համեմատաբար մեծ, աչքերը թը-
խագոյն կամ սեւ, մաղերը սև, յղկեալ
և խիտ:

Երբեք մօրուք չունին: Իրենց գոյնը ոչ
ձերմակ է, ոչ սև և տարին 3—4 անգամ
կը փոխուի, դարնան մէջ՝ օղին, ամառ-
ուան մէջ՝ արեգակին, ձմեռուան մէջ՝
ցուրտին և կրակին բոցին պատճառաւ:
Խաղաղասէր՝ բնաւորութիւն մ'ունենալ-
նուն համար երբեք պատերազմ չընելով,
լաւ զինուոր չեն կրնար ըլլալ, այլ աշ-
խոյժ, կայտառ, խելացի և քաղցրաբա-
բարոյ են: Հիւրընկալութիւն խնդրող ճա-
նապարհորդին, իրենց վրանին տաք դըտ-
նուող բոլոր պարէնը կուտան: Նթէ շա-
բաթ մը կամ ամիս մը մնայ հոն, կը կե-
րակրեն զինք և իւր ձին: Շատ կը սիրեն
դինին և ծխախոտը: Եղական համբերու-
թեամբ մը նօթութեան և ծարաւի կը
զիմանան: Եաքութի մը համար առանց
ուտելու 3—4 օր աշխատիլը բան մը չէ:
Թողունք որ Ուվարովքին խօսի, որ
Եաքութներուն վարուց նկարագրութեան

հեղինակն է :

« Եաքուլթներուն երկիրը , կ'ըսէ յիշեալ ճանապարհորդը , այնքան ընդարձակ է որ բարեխառնութիւնը ամենուրեք մի և նոյն չէ . օրինակի համար Օլէքսինսքի մէջ , ցորենը խիստ լաւ կը բուսնի , վասն զի եղեամբ խիստ ուշ կ'ուզայ հոն : Ճիւղանքի մէջ , ընդհակառակն , հողին վերայ երկու թիղ խտութեամբ ձիւն գալէ վերջը կը հալի : Հոն ձիւնը օգոստոս աւիսէն սկսելով կ'ուզայ :

« Եաքուլթ , բացի երկու երեք հարիւր մարդերէ , բոլորն ալ ռուսական ծեսով մկրտուած են : Եկեղեցւոյն պատուէրները կը գործադրեն , ամեն տարի կը խոստովանին , բայց անոնց մէջէն քիչերը հաղորդութիւն կ'առնեն , ծով պահելու սովորած չըլլալով : Առաւօտները դուրս չեն ելլեր և երեկոյները չեն պառկիր առանց աղօթելու : Երբ յաջողութեան մէջ գլուխուն , զԱստուած կը գովարանեն , բայց երբ դժբաղդութիւն մը պատահի , կը կարծեն թէ պատիժ մ'է զոր Աստուած կուտայ իրենց մեղաց պատճառաւ և առանց վհատելու , համբերութեամբ , լաւագոյն վիճակի մը կ'սպասեն : Հակառակ այս գովելի զգացմանց , դեռ մի քանի նախապաշարեալ հաւատք ունին , որոց նշանաւորն է սատանային առջեւ երկըրպագութիւն ընելին : Երբ երկար հիւանդութիւններ և ախտեր տարածին , իրենց քուրմերուն կախարդութիւններ ընել կուտան և մասնաւոր գոյնով մազունեցող անասուններ կը նուիրեն :

« Եաքուլթները խիստ խելացի են : Ժամ մը կ'ամ երկու մէկուն հետ խօսելով , կարող կ'ըլլան անոր զգացումները , բնաւորութիւնը , հողին հասկնալ : Առանց դժուարութեան իմաստալից ճառի մը միտքը կրնան հասկնալ և նորա սկզբնաւորութենէն , վերջէն դալիքները կը գուշակեն :

Քիչ Ռուսիացիներ կան , որքան ալ խորամանկ ըլլան , որ կարենան անտառաբնակ Եաքուլթ մը խաբել :

« Ասոնք իրենց ծերերը կը պատուեն , անոնց պատուէրներուն կը հետեին և սա զգացումն կը տածեն թէ՛ անիրաւութիւն մը կ'ամ մեղք մ'է զանոնք թշնամանելը և զայրացնելը : Երբ հայր մը մէկ քանի զաւակներ ունենայ , զանոնք յաջորդաբար կ'ամուսնացնէ և անոնց տուներ կը շինէ իւր տանը քով և իւր ունեցած ինչքը և անասունները կը բաժնէ անոնց : Եթէ մինչեւ իսկ իրենց ծնողքներէն բաժնուն , զաւակները և ոչ մէկ րանի մէջ անոնց անհնազանդ չեն գտնուիր : Երբ հայր մը արու զաւակ մ'ունենայ , զայն իր քով կը պահէ և այն ատեն միայն անկէ կը բաժնուի երբ իւր կինը վախճանի և ծննդաբերութեան կարող ուրիշ կնոջ մը հետ ամուսնանայ :

« Եաքուլթներուն մեծ հարստութիւնն իւրեանց անասուններն են : Իրենց առաջին դադափարը , առաջին իղձը , անասունները բարելաւել է և այս գործին մէջ յաջողելէն վերջը միայն կը մտածեն ստակ և ուրիշ ստացուածք հաւաքել :

Ա. ՄՕՍԻԿԵԱՆ

Շարունակելի

ՔԱՐՍՆԱՆՔԵՐ ԵՒ ՀԱՆՔԵՐ

Քարերու և մետաղներու միայ խօսած ատեննիս , քիչ մ'ալ քարահանքերու եւ հանքերու խօսքն ըրինք . բայց սէտք է այս մասին գիտցածներնիս կարգի դնել , մեկնել , ամբողջացնել :

Քար հանելու համար փորուած ծակերը , գետնափորներն քարահանք կը կոչուին :

Կրանիթի , մարմարի , կրաքարի , դաշտաքարի , եւայլն , քարահանքեր կան :

Երբեմն ժայռերը հողուն երեսը կ'ըլլան, դաշտի մը մէջ կամ բլրի մը վրայ: Այս պարագայիս մէջ աշխատութիւնը դիւրին է: Եթէ դաշտի մը մէջ է՝ քիչ մը տեղ կը փորեն, հողը մաքրելու և քարին երեսի մասը վերցնելու համար, որ երկար աւտեն օդին շօշափմամբն կակուղցած եւ հերձուտած է, այն ատեն կը հասնին բուն ժայռին, զոր կ'ուզեն բանեցնել:

Գործի չի սկսած, սոյն ձեռնարկութեան առաջնորդող ճարտարապետն ձեւ մը կը մտածէ գործաւորներն անանկ՝ մը չարելու համար որ զիրար չնեղեն և կարելի եղածին չափ շատ մարդ կարենայ բանիլ: Ընդհանրապէս անանկ կ'ընէ որ գործաւորներն իրարմէ հեռու կը գտնուին ահագին սանդուղի մը աստիճաններուն վրայ գտնուելու պէս: Այն ատեն իւրաքանչիւրն իր դէմը գտնուած մասին վրայ կ'աշխատի, մինչդեռ ուրիշներ աւելի վերը և աւելի վարը կ'աշխատին: Այս տեսակ մը սանդուղին ամէն մէկ աստիճանն զրեթէ մէկ մարդու բարձրութիւն ունի:

Փարահանքէն քարի կտորներ կամ կոյտեր բրցնելու աշխատութիւնն հատուկ կ'ըսուի:

Կակուղ և բնապէս հերձուտած քարերու հատումն ձեղքուածներուն մէջ երկաթ սեպեր դնելով կ'ընեն, զորս մուրձերով ներս կը մղեն: Եթէ յարմար ձեղքը չգտնուի, ծակեր կը բանան՝ քարուքաղի միջոցաւ, որ սուր ծայրերով տեսակ մը բրիչ է:

Այս աշխատութիւնը երկար ու տաժաւեղի է, մանաւանդ եթէ քարը քիչ մը կարծր ըլլայ: Ամենէն դժուարը ծակ բանալն է: Գործին այս մասը դիւրացնելու միջոցներ բնութեամբ են: Շատ խոր չեղող ծակով մը կրնան մեծամեծ կտորներ հանել. ահա՛ ինչպէս: Երբ ծակին մէկ քառորդն կամ մէկ երրորդն բացուի, փո-

խանակ շարունակելու՝ փռան մէջ չորցած կաղնի փայտի կտորներ կը մղեն ներս և ապա փայտն ու քարը կը թրջեն: Փայտը ջուրը կը ծծէ, կ'ուռի, և որովհետեւ ուռելու համար պարտաւ միջոց պէտք է, քարը կը ճնշէ և կը ճաթեցնէ:

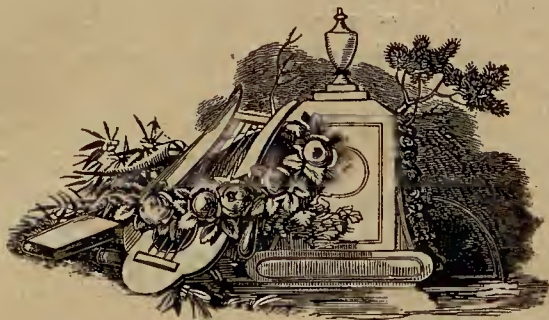
Շատ կարծր ժայռերն ծակելու համար քարուքաղիներ չեն գործածուիր, այլ բազմաթանիներ, որք սրածայր պողպատէ մուրձեր են: Ասոր ծայրը քարին վրայ կը բանի քանդակագործի մը պէս՝ երբ ձեռքի մուրձ ըսուած խոշոր մուրձով գլխուն զարնես:

Առաջ քարահանքեր բանեցնելու ուրիշ միջոց չէին գիտեր: Բայց այսօր դժուար օգնական մը կը գործածեն, որ մէկ երկվայրկեանի մէջ կ'ընէ ինչ որ հարկը գործաւոր մէկ աւուր մէջ չի կրնար ընել. այն է վառօդը: Կարծր ժայռին վրայ ծակեր կը բանան: Խոշոր հատիկներով վառօդ կը դնեն մէջը և կը բռնկեցնեն՝ պատրոյզի մը միջոցաւ որ ծանր ծանր կ'այրի և թոյլ կուտայ որ գործաւորը հեռանան: Զկայ ժայռ մը որ վառօդի պայթմանն դիմադրէ:

Կարծր ժայռին վրայ ծակ բանալը դիւրին բան չէ: Ասոր համար շիշ կոչուած գործիք մը կը գործածեն: Ասի երկաթէ գաւազան մ'է, որու ծայրը քիչ մը լայն կէկ պողպատէ սուր կտոր մը կայ: Գործաւորն ձախ ձեռքով շիշը կը բռնէ եւ փոքրիկ մուրձով մը կը զարնէ վրան, այս հարուածներն ժայռը կը ծակեն, Ամէն մէկ հարուածին՝ շիշը կը դարձնեն, որպէս զի ծակը գլանաձեւ ըլլայ: Ծակին մէջ քիչ մը ջուր կը լեցնեն, որպէս զի տաքութենէն շիշին ջուրը չի փախի: Այս ջուրն քարի փուռոյն հետ տիղմ կը ձևացնէ, զոր ատեն ատեն կը պարպեն դեզալի ձեւ ունեցող երկաթէ գործիքով մը:

Թարգմ.

Պ. Ա.

ՍՈՒ ՎԻՔԹՈՐ ԶԻՒԿՈ

Բարձրեալն Աստուած ըսաւ՝ ըզքեզ տալով երկրիս իբր ընծայ.

— «Թո՛ղ ազգ մ'ամբողջ, սերո՛ւնդ մ'ամբողջ, դա՛ր մ'ամբողջ քեւ՝ յար պանծա՛յ»:

Տըժգոյն, նիհար, մանուկ խոնարհ, այս դարուս հետ դու ծընար.

Երկինք քեզ կեննք պարգեւեցին, դու ալ երկրիս՝ մի քննար.....

Հեզ եւ հրգօր, քաղցր եւ անեղ էիր, ինչպէս գողտր եւ գող.

Մարդիկ զքեզ Մե՛ծ հրճակեցին, եւ Մուսայք ալ՝ իրենց Թող:

Եթերն՝ իւր շող, Թըռչունն՝ իւր երգ, ծաղիկն՝ իւր բոյր, այգն՝ իւր տոյս

Շըռայլելով առատօրէն՝ ողորցցին հոգիդ կոյս,

Եւ սիրեցիր, հաւատացիր, եւ յուսացիր անձանձիր,

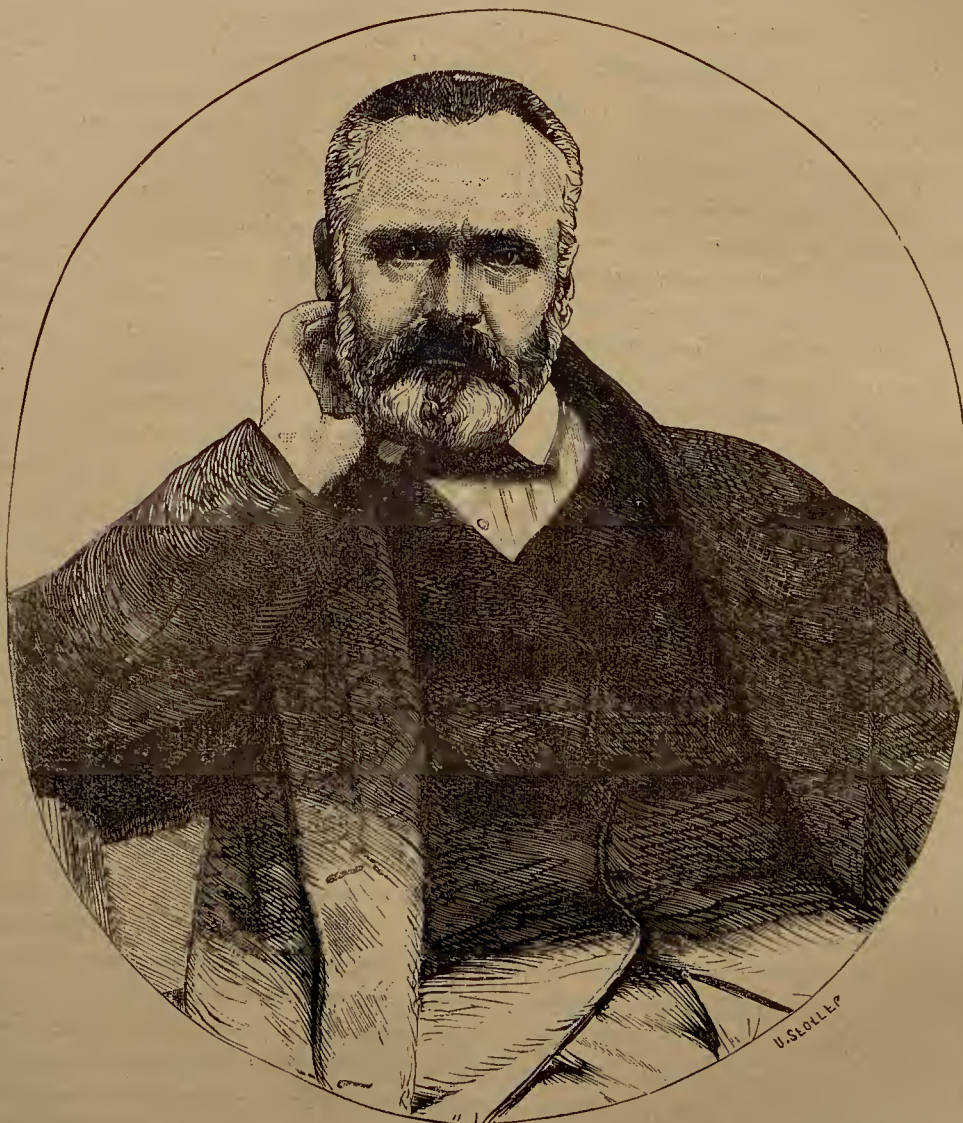
Մեղր ու լեղի, նեկտառ եւ Թոյն, ցօղ եւ արտօւք ըմպեցիր.

Եւ հընչեց ժամն յորում հոգիդ՝ Թողով զաշխարհ մեր ջընջին՝

Ահա սլացաւ գըտնեւ կըրկին իւր բընավայրն առաջին:

— Ողջ լե՛ր, քերթո՛ղդ արի, Մուսայդ հրրաւեզու, տարագիր,

Երմա՛ս բարեաւ, Ե՛րթ եւ այլ եւս անմահութեան մէջ հանգիր:

ՎԻՔԹՕՐ ՀԻԻԿՕ

ԴԻԻՑԱԶՈՒՆՔ ԱԾԽԱՏՈՒԹԵԱՆ

Գ Լ Ո Ւ Խ Զ.

ԿՐԱԳԻՏՔ, ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՔ
ԵՒ ՓԻԼԻՍՈՓԱՏՔ

(Շարունակութիւն. տես Տետր 9)

Մօնթէպիէօ, (1689 ին Գորտոյի շրջա-
փայներն ծնեալ) իւր մանկութենէն սկըս-
եալ աշխատութեան համար անզուսպ ճա-
շակ մի յայտնեց: Այս մեծ փիլիսոփայն է
որ ըսած է, « Ուսումն ինձ համար բարձ-
րագոյն դարմանն եղած է կենաց դժկա-
մակութեանց դէմ, որովհետեւ բնաւ վիշտ
մի չունեցայ, զոր ժամ մի ընթերցումը
ցրուած չլինի: »

Մեր օրերուն մէջ, ընկերական փիլի-
սոփայութեան ներկայացուցիչն եղաւ Բի-
էր-Ժօզէֆ Բրուտօն: Մեզ չստանալով
գնահատել աստ իւր պաշտպանած վար-
դաստիարակութիւններն, այլ ապացուցանել
թէ միայնակ և կատաղի աշխատութեամբ
մի բարձրացաւ նա, Բրուտօնի հայրն տա-
կառագործի աշկերտ մ'էր, իսկ մայրն
պարզ խոհարարուհի մի: Իւր պարզ վի-
ճակին հակառակ, այս կիներն առողջ դա-
տողութիւն մի, ազնիւ բնաւորութիւն մի
և վեհ կերպարան մի ունէր որ յարգանք
կը հրամայէր դողցես և Բրուտօն տեսակ
մի կրօնք ուխտեց նմա զոր մինչեւ իւր
կենաց վերջն տեսց: « Մինչ տասն երկու
տարիս, կ'ըսէ նա, կեանքս գրեթէ միշտ
դաշտերն անցաւ, մերթ կովեր պահելու
և մերթ դեղձկական փոքրիկ գործեր ը-
նելու գրադեալ: Հինգ տարի անդէորդ
եղայ: Ո՛հ, ինչպէս կը սիրէի այն ատեն
բարձր խոտերուն մէջ թաւալիլ, զորս կո-
վերու նման ճարակիլ կը բաղձայի, և բո-
կոտն վազել մացառներու շուրջն հարթ
ձանադարհներու վրայէն: »

Տասն երկու տարեկան, հայրն զինե-
տան սպասաւոր ըրաւ զայն, բայց սոյն
համեստ սլաշտօնն կատարելով հանդերձ,
Պըզանտոնի վարժարանին ուսմանց հետե-
ւեցաւ: Այնքան աղքատ էր նա, որ իւր
դասագրքերն գնելու չափ ստակ չունէր
և իւր դասերն ընկերներուն քերականու-
թեանց և աշխարհագրութեան մէջէն
կ'ընդօրինակէր: Մրցանակաբաշխութեան
օր մի, երբ պատկներով բեռնաւորեալ
տուն կը վերադառնար, ճաշելու համար
ոչինչ գտաւ անդ, և երեկոյն իւր զըր-
քերն քննելով անցուց, մինչդեռ ուրիշ
ծնողք իւրեանց զաւակաց յաջողութեամբ
կ'ուրախանային: Վերջապէս տասն և ինն
տարեկան եղած ժամանակ, ստիպուեցաւ
մեկնիլ վարժարանէն, առանց իւր ու-
սումներն աւարտած լինելու և տպագրիչի
մը ըով աշակերտ եղաւ: Լատիներէն
Աստուածաշունչի մը փորձերն սրբագրե-
լով, փափագեցաւ երայերէն բնագրին
հետ բաղդատել երայեցեղէնին ուսումն
բաղդատական լեզուագիտութեան առաջ-
նորդեց զայն և 1857 ին, Փորձ քննա-
նուր քերականութեան մի հրատարակեց,
որոյ մէջ կը գուշակէր արդէն լեզուներու
գիտութեան ապագայ կարեւորութիւնն
բարոյախօսական տեսակետով:

Պըզանտոնի ճեմարանն, ամեն երեք
տարին անգամ մի, տարեկան 1200 Փը-
րանքի թոշակ մի կապելու սովորութիւն
ունէր քաղաքին այն աղքատ երիտասար-
դին, որ ամենէն աւելի արժանի սլաշի
երեւէր իրեն գիտութեանց կամ արուես-
տից մէջ յաջողելու: Բրուտօն խնդրեց և
ստացաւ սոյն թոշակն, յետոյ իւր երախ-
տագիտութեան ապացոյցներն տալու հա-
մար, երկու յիշատակարաններ գրեց, որք
երկու պատուաւոր յիշատակութեանց ար-
ժանացան, մին Ֆրանսայի համալսարանին
իսկ միւսն իւր ծնած քաղաքին ճեմարա-

նին կողմանէ : Այն ատեն է որ Փարիզ եկաւ : Իւր տանջանաց կեանքն աւելի ևս սաստկացաւ : Իր թուչակին երկու երրորդըն սլարտատէրներու և իւր ընտանեաց գնաց : « Պիւտճես կարգադրելով, կը գըրէր այն ատեն մի բարեկամի . հաստատեցի թէ յառաջիկայ ապրիլ մէկէն սկսեալ, վեց ամիս Փարիզի մէջ ապրելու համար երկու հարիւր ֆրանք պիտի մընայ ինձ : »

Թշուառութիւնն չարգիլեց զայն առաջին յիշատակարան մի գրելու, լի յեղափոխական դադափարներով և Խճճ է կալուածն յորջորջեալ : Սոյն յիշատակարանն Պրզանսոնի ճեմարանին ձօնուած էր, որ քիչ մնաց իւր թուչակն պիտի դադրեցնէր . միեւնոյն նիւթին վրայ, երկու ուրիշ գրուածներ հետեւեցան առաջնոյն և այս անգամ Բրուտոն Սէնի յանցաւորաց ատենին առջեւ կոչուեցաւ, որ անսլարտ հրատարակեց զայն : « Այս մարդն ժողովրդեան անհատականի գաղափարներու ստուերի մի մէջ է, եզրակացուց դատարանին նախագահն, չենք կարող ըստ բաղդին դատապարտել զայն և բաց աստի ո՞վ կը հաստատէ մեզ նորա յանցաւորութիւնն : »

Այս դործին պատճառաւ չքաւորութիւնն ստիպեց զայն նաւածիգ շոգեհաւներու ընկերութեան մի մէջ գործակալ լինիլ, որ Հոռոտ և Հալէնոս գետերու մէջ հանքածուխի վաճառականութիւն կ'ընէր : Այսու հանդերձ շարունակեց դեռ ուսումնասիրել : Տնտեսական հակասութեանց վերայ իւր աշխատութիւնն հրատարակեց և 1847ի վերջերն Փարիզ եկաւ սոյն գործին Լուծումն ընկերական խընդրին տիտղոսին տակ ծանուցուած շարունակութիւնն սլարտատելու համար : Սոյն ատեններն 1848ի յեղափոխութիւնն ծագեցաւ, որ խմբազիր և միանգամայն

քաղաքագէտ մի ըրաւ զայն, բայց իւր յղացմանց համարձակութիւնն և մանաւանդ այն յստակութիւնն որով կը հրատարակէր զայնս, ուստի բանտ և աքսոր առաջնորդեցին զայն :

Բրուտոնի անվիճելի արժանիքն իւր անկեղծութիւնն եղաւ . ժողովուրդն ոչ միայն իւր գրեանց, այլ նաեւ իւր զործոց մէջ սլաշտպանեց թշուառացաւ նորա համար ճրի վարձն և ժողովրդական դրամատունն հիմնելով : Եթէ մէկը փողոցին մէջ իրեն հանդիպելու լինէր, չարասիրտ մը կը կարծէր զայն, նոքա՞ որք կը ճանչնային զայն, զիտէին ընդհակառակն թէ, դերձակին խանութը մտած ժամանակ աղքատ մի ողորմութիւն խնդրած էր իրմէն, և թէ վայելուչ կերպիւ հագուելու հաճոյքն զոհած էր՝ դժբաղդութիւն մի սփոփելու գոհունակութեան :

Ժամանակակից փրիստիայից մէջ Լիթրէ արտաքոյ կարգի աշխատասէր մի եղաւ : Զայս ապացուցանելու համար պիտի բաւէ ցցունել աստ այն աշխատութեան կերպն, որոյ չնորհիւ կարողացաւ աւարտել իւր Ֆրանսական լեզուին բառգիրքն որ իւր փառաց ամենագեղեցիկ տիտղոսն է :

Ժամն ութին անկողնէն կ'ենէր և մինչդեռ իւր ննջարանն կը մաքրէին, որ միեւնոյն ժամանակ գրասենեակի տեղ կը ծառայէր իրեն, գետնայարին կ'իջնէր նա աշխատութիւն մը միասին առնելով, այս կերպիւ է որ բառարանին յառաջաքանն գրեց :

Ժամը իննին, վեր կ'ենէր և մինչ նախաճաշի ժամն, սոյն միջոցին մէջ եկած փորձերն կը սրբագրէր : Ժամը մէկին, իւր գրասեղանին առջեւ կը բազմէր, և մինչ ժամն երեք, Գիտուններու լրագրին համար յօդուածներ կը գրէր, ժամը երեքէն մինչեւ վեց բառարանին կ'աշխա-

տէր. ժամ մի կանգ կ'առնուր ճաշելու համար, և վերստին բառարանն կ'առնուր մինչ առաւօտեան ժամը երեք : « Շատ անգամներ, երկար աւուրց մէջ, կանթեղս մարած և արշալուսի աղօտ լուսովն շաբունակած եմ աշխատիլ... » սոյն գիշերային հսկումներն բոլորովին տխուր չէին : Սոխակի մի իւր բնակութիւնն հաստատած էր թմբիներու փոքրիկ ծառուղոյ մի վերայ, որ պարտէզն կողմնակի կերպիւ կը կտրէր և իւր յստակ ու հնչուն ձայնիւ

Լ Ի Թ Բ Է

գիշերուան և դաշտին լուծիւնն կ'ընդհատէր. « Ո՛վ Վիրգիլիոս, ինչպէս կարողացար, դ՛ու, մշակական երգոց մարդն, սուգի երգ մի ընել սոյն փառաւոր շէտերն : »

Գիտէ՞ք, որքան ժամանակ Լիթրէ այս կերպիւ աշխատեցաւ : Տասներեք տարի : Զեռագիրն 500,000 թերթն կ'անցնէր :

Երեւելի ակումբի մը մէջ, մեր ժամանակակից պետական անձերէն մին Լիթրէի կողմն դառնալով, գոչեց. « Պարտնայք, բարեւեներ զԼիթրէ, այսինքն դա-

րուս ամենամեծ աշխատասէրն, » և արդարեւ իւր երիտասարդութենէն սկսեալ մինչ ութսուններորդ տարին, իւր կեանքն յարատեւ մտածութիւն մի, հաստատուն աշխատութիւն մի և անդադար պայքար մի եղաւ ճշմարտութեան յաղթանակին համար :

Ժամանակակից գրագէտներու մէջէն, չենք կարող մոռնալ Կուպոյի պատմութիւնն ընել, որոյ թատերգութիւններն այնքան ընդունեցութիւն գտան ժողովրդեան կողմանէ և ոյր ծագումն և կենաց սկզբնաւորութիւններն, ճշմարտիւ տարօրինակ են :

Իրօտրէր-Բարֆէ Կուպո, ծնաւ ի Փարիզ 1795 յունիս 10 ին, Թէաթր Ֆրանսէ թատրոնին մօտ գտնուած Բամբար փողոցին մէջ :

Իւր ընտանիքն հարուստ չէր. մայրն փերեղակութիւն կ'ընէր և իւր աներն ճշմարիտ բռնաւոր մի և անգութ վարպետ մի եղաւ իրեն համար :

Տղեկն նեղութիւններ կրեց, կ'ըսէ Լըկուվէ, որ սոյն բարեգործ մարդուն ջատագովն եղած է, բայց հազուադիւս բան, իւր հոգին բնաւ չ'ապականեցաւ : Գորովալից և խանդաղատական սիրտ մի, յուսալից միտք մը, զուարթ և եռանդուն բնաւորութիւն մի ունէր ծնած ժամանակ, իւր բոլոր յատկութիւններէն կամ մեծ վայելչութիւններէն ոչինչ կորսնցուց սոյն ճնշիչ լուծին ներքեւ, վեց տարի նեղուեցաւ առանց տկար լինելու և սոյն սոսկալի փորձն անցնելէ յետոյ, գտնուեցաւ ինչ որ ըրած էր զինք Աստուած՝ այսինքն բարեւէր՝ մարդոց և իրերու նկատմամբ, իբր թէ մարդիկ և իրք միշտ ձեռքնու գտնուած լինէին նմա :

Շարունակելի

Թարգմ.

Կ. ԳԱՐԱԿԻԻԼԵԱՆ

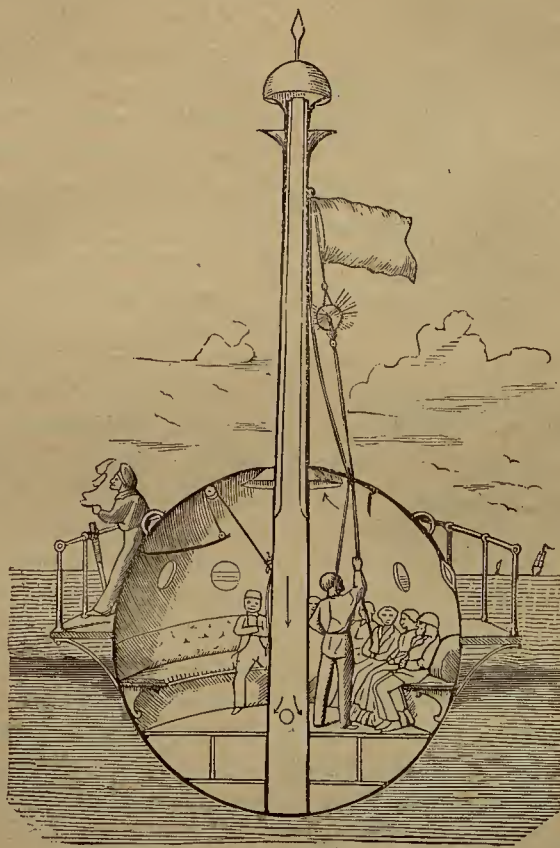
ԱՐՈՒՆԱՍԱԿԱՆ

Հոս գրուած պատկերը կը ներկայացնէ նոր տեսակ նաւ մը զոր Պ. Ժ. Ման ա. նուն Ամերիկացին հնարած է :

Սոյն տարօրինակ առարկայն որ կազմը ուած է խողովակով կամ գլանաձեւ , մե. տաղեայ կամ փայտէ ահագին զանգուած

են պաշարի . ունի դռնակ մը , փոքրիկ աթոռներ , կայմը և ընդարձակ ու չրջա. նակաձեւ զարդարուն սրահ մը , ուր ճա. նապարհորդք կրնան ամենայն հանգստու. թեամբ նստիլ , ճաշել և ննջել :

Պ. Ժ. Ման զիտական կաճառին կար. ծիք յայտնած է թէ՛ կարելի է իւր այս

մ'է , կը կրէ իւր ստորին մասին մէջ խի. ճեր , որպէս զի կարենայ ամեն ժամանակ իւր հաւասարակշռութիւնը պահել ջրոյ վրայ՝ ինչ վիճակի մէջ որ գտնուի ծովը :

Յիշեալ նաւը , ինչպէս կը տեսնուի մեր պատկերին մէջ , բաժնուած է զանազան մասերու և խորշերու , որք յատկացեալ

հնարած նոր տեսակ նաւուն ներսի կողմը յաւելու 4,66 մէթր տրամագիծ ունեցող չրջանակաձեւ երկրորդ սրահ մի ևս որ կարենայ 50 անձինք առնուլ :

Արդարեւ յիշեալ նաւը որ իւր տեսակին մէջ նոր է , հանճարեղ մտաց գործ և եր. կար աշխատութեանց արդիւնք է . բայց

մեզ այնքան դործածական չերեւիր, որովհետեւ դեռ բաւական թերութիւններ ունի: Արագ չկրնար ընթանալ, փոթորիկներու ժամանակ վտանգաց ենթակայ է. ջրոյ մակերեւութին վրայ իւր հաւասարակշռութիւնը այնքան ուղիղ չէ. կարելի է զայն դործածել միայն հաճոյալի և փոքր ճանապարհորդութեանց համար գետերու և ծոցերու մէջ:

Պ. Մանի հնարած սոյն նաւը ոյր նկարագրութիւնը ըրինք, այժմ լուսնի լոյսով փոքր երթեւեկութիւններ կ'ընէ Միսիսիբիի և այլ գետաբերաններու մէջ:

Այնպէս կը կարծուի թէ հնարիչն իւր հետեւողներն պիտի ունենայ և չպիտի մընայ անվարձ իւր աշխատութիւնը:

Թարգմ:

ՄԻՋՐԱՆ ՄՈՋԵԱՆ

ՍԵՐ ԵՐԿՐԱԽՈՐ ԲՆԱԿԱՐԱՆԸ

ԵՒ

ԻՒՐ ՅՈՐԻՆԻԶԸ

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՅ

Արմենակ Տէր Յակոբեան

Սոյն պատկերագրող գրքային որ Անգղիերէնէ քարգմանուած է, իրեն նպատակ ունի մարմնոյն զանազան մասանց կազմութեան եւ փոխադարձ յարմարութեան վրայ յենլով հաստատել Արարչի մը գոյութիւնը եւ Նորա իմաստութիւնը ու բարութիւնը: Մասնաւորապէս տղայոց համար պատրաստուած քլայով՝ իր ոճն է պարզ եւ դիւրամբողջ, բայց կը պարունակէ այնպիսի տեղեկութիւններ, որք կրնան ամեն կարգի ընթերցողաց համար հետաքրքրական, կարեւոր եւ օգտակար քլայ:

Գին 5 դուրուշ

ԿԱՐԵԻՈՐ ԱԶԴ

Տրապիզոն, Կարին, Սեբաստիա, Ադրիանուպոլիս, Ֆիլիպէ, Տիմէթօքա, Չարշամպա, Բուսճուք, և այլ քաղաքներ դրանուող 200էն աւելի Բուրաստանի բաժանորդներէն կը խնդրուի, որ գոնէ 1884 տարւոյ բաժնեգրիներն այլ ևս ՎՃԱՐԵԼ բարեհաճին:

Արդարեւ չյուսահատիլն անկարելի է, երբ աչքի առջեւ ունենամք 200էն աւելի բաժին, որոցմէ 20 բաժանորդք վըճարած են միայն, մինչդեռ միւս կողմէ մենք 1800 ղուրուշէն աւելի թղթատարի ծախք վճարած եմք այդ բաժանորդաց թերթերու առաքմանն համար:

Շնորհ, օգնութիւն, կարեկցութիւն չէ՛ խնդրածնիս, այլ իրենց փափագնաց համեմատ ղրկած ամբողջ մէկ տարեկան Բուրաստանի գինն 45 դրշ:

Ազնիւ ընթերցողաց կը թողումք դատել մեր վիճակն, և այժմէն իւրեանց ներողամտութիւնն կը խնդրեմք, եթէ չի կարողանամք տոկալ այսպիսի գրկանաց, և դատապարտուինք դադրեցնել Բուրաստանի հրատարակութիւնն յաջորդ տարւոյ շրջանին մէջ. քանզի 300 բաժանորդով ոչ թէ մեք, այլ և բարոյական եւ նիւթական անկախ վիճակ ունեցողներն անդամ չեն կարող դիմանալ:

ՀԱՄԵԼՆԻ ՄԿԱՊԱՆԸ

Ատենով, ասկեց գոնէ 600 տարի առաջ, Վէզեր գետին վրայ շինուած Համէլն անուն փոքրիկ քաղքին մէջ պատուհաս մը եկաւ, որու համար ժամանակագիրք կ'ըսեն թէ Նգիստոսի նշանաւոր մարախներու մեծ պատուհասէն սոսկալի էր: Հազարաւոր մուկեր և մկիկներ Համէլնի տունները լիլսեցին, այս անխիղ կըր-

ծողներն մառանին ու շտեմարանին, խոհանոցին և սրահին մէջ տեղաւորուելով՝ սկսան յափշտակել, վազվզել, հանդարտ չի կենալ և կրծել ամէն ինչ, անանկ որ քաղքին բնակիչներուն խենդէնալուն մազ մնաց: Նահանգին բոլոր շուներն հաւաքեցին: Վարսկետ ուսուցիչք մէկ քանի դասի մէջ սովորեցուցին անոնց ելնարաններու վրայ ելլել և մոյթերու վրայ վազել: Ապա իւրաքանչիւրն հետը շուն մ'առնելով, սկսաւ կանոնաւոր որս մ'ընել, մէկ ձեռքը սուր և միւսն տապար բռնած: Շունը պատերու ծակերն կը հոտոտէր, դարանի կը կենար, կը ջանար իր դիւթիչ նայուածքովն սրաք կեցնել, մինչդեռ իւր տէրն սուրովը յարդի գէղերուն մէջ կը բնտւէր կամ տապարովն մոյթերու կըռնակներն և շարուած տակառներու փորերուն միջեւ մնացած միջոցը կը նայէր: Ամենեւին բան մը օգուտ չէր ընէր: Խեղդուած կամ սուրով սպաննուած թշնամին կարծես անմիջապէս կը վերածնէր, նման այն վիշապին դուլաններուն, զոր Հերակլէս սպաննեց, եթէ պէտք է հաւատալ նախկին Յունաստանի առասպելներուն:

Համէլնի բնակիչներն ալ եւս չէին քրնանար, չէին ուտեր, չէին ապրեր: Դիմեցին տեղական իշխանութեան, որուն ներկայացուցիչն էր հարուստ և մեծփոր շահասյ մը, որու տուները որս եղած էին մուկերուն և որ կը սրտնեղէր նիհարնալուն, վասն զի մուկերն իւր ցորեններն ու անուշեղէնները կուտէին:

Աղէկ մը մտածելէ վերջը, շահասյն ի ծայն փողոյ, սրնգի, տաւղի և ամենայն աղագաց արուեստականաց, քաղքին մէջ և շրջակայներն հրատարակել տուաւ թէ բաւական մեծկակ գումար մը պիտի տայ զինքը և իր ժողովուրդն այս պատուհասէն ազատողին, պատուհաս մը որ կը սպառնար զանոնք ջնջել և անօթութենէ մեռցնել, և, որ աւելի գարշելին է, վեր-

ջէն իրենց դիակներնուն կրծուիլն զգալ, փոխանակ եկեղեցւոյ զանգակատան պաշտպան հովանոյն տակ, քրիստոնեայ հոգի մէջ հանգչելու:

Նրջակայ արձագանդներն հազիւ ուրեմն այս փողի հնչիւնն կրկներ էին, երբ հագուստով ձեւով և կերպարանքով տարօրինակ մարդ մը ներկայացաւ շահասյին տունն:

Այս մարդուն տեսքն անախորժ տըպաւորութիւն մը ըրաւ շահասյին վրայ: Նա մեծկակ գումար մը խոստացեր էր, յուսարով որ այդ պիտի մէկը չի գար: Վերջապէս փորձեց այս դժբախտութեան ժուժալ և օտարականին խնդրած ամեն թոյլտուութիւնն շնորհեց մեծկակ հառաչանք մ'արձակելով և գուցէ սրտին մէջէն ալ փափագելով որ չի յաջողի. . . ո՞վ գիտէ. աղահ մարդոցմէ ամէն բան կըրնայ սպասուիլ:

Ի՞նչ ծիծաղելի բան էր այս օտարականն իւր երկար դալուկ, պալարուտ և մեղամաղձոտ դէմքովը, չոր ու վտիտ սըրունքներովն, անկիւնաւոր թեւերովն, և քալուածքին ու խօսուածքին մէջ այն ծանրութեամբն, որ տեսակ մը կեղծ վեհափառութիւն կուտար իրեն: Երբ Համէլնի բնակիչներն տեսան զայն որ փողոցներն կը չրջէր, իբրու թէ երկիրն ճանչնալու համար, երբ տեսան կ'ըսեմ, նորա պատառատուն վերարկուն, կտոր կտոր անդրավարտիքը, արծուի փետուրներով զարդարուն գլխարկը, սկսան հարցնել իրարու թէ՛ ինչ դիւթութիւն պիտի բանեցընէր մուկերն ու մկիկներն սպաննելու համար, քանի որ իրենք, իրենց բազմութեամբն, սուրերովն, կացիններովն ու շներովն բան մը չէին կրցած ընել: Արդեօք մեջքի երկայն դանակն մասնաւոր և խորհրդաւոր յատկութիւններ ունէր: Արդեօք երկայն գաւազանի մը ծայրն անցուցած կըլոր վանդակին մէջի մուկն իւր աղաղակ-

ներսին Համէլնի բոլոր մկներն պիտի
կոչէր . . . :

Թարգ. Յռանս.

Պ. Ա.

Շարունակելի

ԼՈՒԾՈՒՄՆ 15 ՀԱՆԵԼՈՒԿԻ

ՊԱՏ—ԱՆԻ ՊԱՏԱՆԻ

Ձոր լուծեցին 1. Պ. Պ. Սիմոն Քայքը-
ճեան : — 2. Տիգրան Քէլէկեան : — 3.
Տ. Ե. Պէյլէրեան : — 4. Արշակ Գ. Է-
ստեան : — 5. Հրանտ Մաթէոսեան : —
6. Մ. Չօհրապ : — 7. Մարտիրոս Ն. Ա-
րայճեան : 8. Գալուստ Կ. Գազանճեան
ի Նիրասուն :

ԼՈՒԾՈՒՄՆ 16 ՀԱՆԵԼՈՒԿԻ

Ոստինի ծնած է փետրվար 29 նահանջ
տարույ մէջ, որովհետեւ 4 տարին մի ան-
գամ կը պատահի և ինքն ալ 80 տարե-
կան է, ուստի ծննդեան տարեդարձն կը
լինի 19 անգամ՝ 80 տարուան մէջ :

Սոյն հանելուկը մի միայն Պ. Տիգրան
Քէլէկեան լուծած է, ուստի կը խնդրուի՝
թէ սոյն պարունէն և թէ Պ. Սիմոն Քա-
յքըճեանէն, որ մէկը յուզարկեն Խմբադ-
րատունս և խոստացեալ այցաքարտերն
ընդունին :

ՀԱՆԵԼՈՒԿ ԹԻՒ 17

Երկին փայլակէ,
Ամպեր որոտան,
Եւ քամին սուլէ
Յ'ահեղադոջ ձայն :
Սարսափի երկիր,
Ծովն խկ խաղաղիկ

Հանէ գոռում բիւր
Տիրէ փոթորիկ :
Փոթորիկն սաստիկ
Յառաջ բերէ զիս,
Գոչմամբ ազդեցիկ
Խռովեմ նաւաստիս :
Ես ոչ մերթ ընդ մերթ
Մակոյկ ու նաւեր,
Կուլ կուտամ ես զերթ
Առիւծ անվեհեր :
Իսկ երբ թունդ հանեմ
Դաշտն կապուտակ,
Աշխարհի ձօնեմ
Բիւր բարեաց կուտակ :

« Մասն առաջին,
« Անուանըս այս էր.
« Իսկ մասին վերջին,
« Լաւ ուշադիր լէր : »
Գործի մի եմ ես,
Մերթ խոհարարի,
Մերթ ջանամ պարզերես,
Ի դասարանի :
Իսկ մերթ կապ մը եմ,
Կամ սիրոյ պատկեր,
Եւ ի մի ձուլեմ
Օտարաց սրտեր :
« Իսկ արդ. ասեմ քեզ
« Սոքա բեր ի մի.
« Եւ պիտի գտնես
« Յատուկ անուն մի : »

Աղկ. Ս. Փրկչ. Վարժ.

ԱԼԻՔՍԱՆ ԲԱԼՈՒԵԱՆ

Սոյն հանելուկն առաջին անգամ լու-
ծողին, հեղինակը կը խոստանայ մէկ օրի-
նակ պատկերազարդ հայերէն « Հէրման
Գորոթէս » նուիրել :

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉՔ — ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ ԵՒ Ս. ՏԵՕՎԼԵԹԵԱՆ

Տպագր. ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ — Պոլիս, Էսքի Ջապրիյէ մատուտի, քիւ 63